

VOINTA POPULULUI

On. „Palatul Cultural” pentru Bibliotecă
Arad

ZIAR DE PROPAGANDĂ NAȚIONALĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an 100 lei :: Pe jumătate an 50 lei.
Pe trei luni 25 lei.

APARE IN FIECARE DUMINECĂ
SUB CONDUCEREA UNUI COMITET.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Strada Moise Nicoară Numărul 1, etajul I.

Cum ne cinstim eroii!?

— Monumentul lui Avram Iancu. —

Un apel fără răsunet în ziare și câte un biet român, țaran dela Tebea, cerșind cu colecta prin cârciumi și prăvăliile streinilor dela oraș, este tot ce se face la noi, pentru cinstirea marelui tribun și erou Avram Iancu.

românul cu colecta dela Tebea, este dat afară de câte un chelner, sau doar câte un ovreu vânzător pe sub porți, îi aruncă 2 lei, pentruca neamul românesc să poată ridica un monument la Tebea.

Iar dacă truda vrednicilor Români și preoți din părțile Tebei, va avea totuși rezultatul, ca acolo unde zac cele mai sfinte oseminte ale neamului, să se poată înălța un modest monument, să vedeți în-suflețire, să auziți la vorbe umflate, la

discursuri, la frunțași cocoțați și,

S'ar părea că glasul ce răsună din Tebea, cerându-ne obolul pentru împlinirea unei datorințe naționale, vine din altă lume, pare ceva strein de noi, anachronic pentru timpul nostru.

Când svârcolirea pentru acapararea puterii, adunările politice goana după afaceri și întreg tărăboiul zilei de azi, ne mistue toată însufiețirea națională, cine mai înțelege rostul unei venerații a eroilor, a celor cari s'au jertfit pentru urmași?

Pentru așa ceva, ajunge că mai vorbim românește, că ne credem toți democrați, că ne numim naționali, naționaliști, naționali-liberali, naționaliști ai poporului ș. a. m. d.

Ne place să invocăm paginile mărețe ale trecutului istoric de luptă, de jertfă și conștiință a eroului ce doarme sub go-

ronul dela Tebea, dar nu ca un îndemn al viitorului, sau ca un simbol de sacrificiu și mai ales nu ca motiv de a subscrie colecta unui monument, de datorință și demnitate națională.

Cultul trecutului atât de sfânt popoarelor civilizate, nu-l înțelegem ca un izvor sacru de întărire în lupta și aspirațiunile viitorului, nici ca o continuitate și mijloc de educație în dragostea de neam și țară a generațiilor cari vin, și cu atât mai puțin ca simț de recunoștință a unui neam ce să respectă.

Crucea uitată dela Tebea, va trezi însă în inimi adevărate, îndemnul unei datorințe neîmplinite încă și în locul tribunei politice ridicată adineaori în jurul acestui Panteon de către pigmeii zilelor noastre, se va înălța monumentul venerației naționale, iar în locul perorației tuturor canaliilor politice, se va înălța rugăciunea de pioasă venerație și închinare a unui neam.

Sărbătoarea Înălțării Domnului, va fi atunci și sărbătoarea înălțării sufletului românesc.
D. Gh.

RĂVAȘ M. S. REGELUI.

*Vom mătura hotaru 'n lung și 'n lat
Din Tisa pân la Nistru 'nvolburat,
Călca-vom peste hoituri, peste cranii,
Și fără milă vom strivi dușmanii.
Vor preamări ca 'n alte vremuri slava
Aceleași clopote dela Suceava.
Așteaptă regimente de eroi —
Măria Ta, stăm gata de război!*

*Legat-am toți Românii jurământ
Străinilor să le săpăm mormânt.
Vom împleți cunună de lumină
Pe fruntea Ta măreață și senină,
Cu sânge cald vom scrie la hotare:
Trăiască mândra Românie-Mare!*

*Așteaptă regimente de eroi —
Măria Ta,
stăm gata de război!*

Justin Ilieșiu.

Valea Zimbrului.

— Amintiri după patruzeci de ani. —

de: Dr. Al. Tălășescu.

Par'că a fost numai ieri, alaltăieri!... Cu toate că patruzeci de ani nu sunt puțini în viața unui om!... Aveam în buzunar *testimoniul de maturitate*, document cu titlu mai bine înțeles, pe care fiecare tânăr îl consideră (socotește) de cea mai mare valoare, — mai mare decât diploma numită vag „*de bacalaureat*”, sau chiar titlul universitar al unui doctorat. Copilul a devenit om.

Urgia lui Tabaldy Károly, fost prefect de tristă memorie al comitatului Aradului de pe atunci, îl silise pe tatăl meu să ia toiagul pribegiei și să treacă în țară, eveniment (întâmplare) dureros pentru un cap de familie în etate de peste 60 ani. Pentru mine însă aceasta, era evenimentul cel mai plăcut, nu pentru a părăsi dragile mele locuri ale copilăriei, ci pentru a pune Carpații între sufletul meu doritor de libertate, progres și numai românism, și între spiritul împilator al domniei maghiare. Mai ales că eu gustasem din această libertate, stând trei ani în România.

Când treci dela Gura-Honțului podul peste Crișul-Alb la Iosășel ai în față o vale ce se varsă în Criș la poalele satului Iosășel. Valea aceasta porcede la 9 kilometri sub muntele Moma

Prețul unui exemplar 2 Lei.

*Și dacă hidre negre-ar-încerca
Să ne amenințe, Măria Ta,
Prin foc și sabie
Vom apăra iubita Basarabie!
Plăti-vom iar cu sânge Bucovina
Și din Ardeal vom curăți neghina.*

In vederea viitorului.

Mare frământare pe continent. Intrevederi diplomatice, noi acorduri internaționale, străduinți despre care se afirmă că urmăresc consolidarea păcii, toate acestea se țin cu abilitate (istețime) în jurul întâmplărilor viitoare. Europa pare înfrigurată de o teamă, ce-și poate avea explicarea în nesiguranța zilei de mâine.

Și în lumina acestor perspective, noi cum ne găsim în cuprinsul nostru românesc? Priviți și primiți admirabil în metropola luminii, urmăriți cu atențiune în manifestările noastre de politică exterioară pândiți de unii, sprijiniți de alții, — continuăm totuși cu vechile deprinderi, — stăruind în vechile nesocotințe, ca și când n'am trece prin momente ce implică (cer) mai multă seriozitate și un spirit mai accentuat de muncă, de disciplină, în actele noastre de toate zilele.

Suntem un neam de oameni bine înzestrați de natură, dăruiti cu bogății în toate domeniile, destoinici să jucăm un rol de căpetenie în istoria lumii. Nu știm însă, poate că știm dar nu vrem să instaurăm (intronăm) și în cuprinsul nostru domnia deplinei și egalei îndreptățiri între cetățeni, între fii țării.

Și totuși, mulțimea aceasta, căreia i-se desvăluie zi de zi atâtea abuzuri și ilegalități, căreia i-se desfășură mereu, de după război încoace, întreg alaiul de nedreptăți și desfrâu, e aceeași mulțime pe care o chemăm la datoria cea mare atunci când bat ceasurile grele.

E vrednică deci această mulțime să-țearcă și orășenească, de mai multă sollicitudine (grije) din partea celor ce ar

trebui să priceapă că, numai legând-o cât mai strâns economic de pământul ei, ea se va simți confundată în interesele superioare ale țării.

Aceste interese superioare nu sunt decât rezultanta firească a intereselor fiecăruia în masa interesului obștesc.

Iată ce ar trebui să gândească puterile Statului în mâinile lor.

Purificare (curățire) largă cu sprijinul sufletesc al cetățenilor mobilizați în acest scop, și muncă constructivă pentru reînflorirea noastră pe continent.

Iată datoria factorilor cu răspundere ai zilei de azi.

Nu știm însă dacă vom fi auziți și mai ales înțeleși. (U)

Ziua eroilor s'a serbat și în anul acesta cu multă pompă, cu multă dragoste și bun simț pentru memoria acelor, pe cari nu-i putem uita niciodată.

Te înduioșau lacrimile orfanilor și văduvelor de război și a acelor părinți îmbătrâniți cari abia își duceau sapa pe spatele gârbovite și cari așteaptă și tot mai așteaptă par'că reînțoarcerea nemuritorilor lor fii. Așa, gânditori, se întreabă: pentrui-ar fi și murit copiii noștri? Doar pentru ca să se lăfăiască toți parveniții în țara noastră, să-și bată joc de noi de cei bătrâni, slabi, săraci și bolnavi?

Nu vă perdeți încrederea și speranța, iubitorilor noștri orfan, văduve și bătrâni nenorociți! Va sosi, în curând, ceasul când și suferințele voastre vor fi ușurate și jertfele voastre, răsplătite, fiindcă vrem să fim siguri că veți fi oricând capabili -- gata de astfel de jertfe pentru țară, rege și neam. Iar țara, regele și neamul nu vă va lăsa nicidecum nerăsplătiți.

din grupul munților Codru și se cheamă Valea Zimbrului, prin întâlnirea la marginea dinspre Nord-Est (răsăritul de miază-zi) a satului cu acelaș nume alor trei văi încântătoare: Valea Zimbruului, Valea Râului, cea bogată în pășuni și Valea Pihodei, care altădată era defileul de trecere și graniță între Ardeal și Țara Ungurească.

Dela Iosășel și până la Zimbru e un defileu (vale) strâmtă prin care curge râul Zimbrului îmbrățișat de stâncile și arborii dealurilor bogat îmbrăcate cu păduri de diferite esențe (feluri) de copaci, cari și de o parte și de alta se înclină cu îngrijire de mamă ca să ascundă sub bolta lor verde sau între încrețiturile stâncilor tapisate (blănite) cu mușchi, jocul sglobiu și cântecul vesel al apei reci și cristaline. Ca argintul viu, ea alunecă printre stânci, bolovani și rădăcini și fuge când mai pe față, când pe ascuns, tremurând în toată firea ei de bucuria primăverii, care cu biciul de aur al razelor de soare, ce-i scapă ici-colo printre frunzele alintate de vântul răcoros al zilei de 1 Maiu, o gonește nebunește, spre matca cea bogată și candidă a Crișului-Alb.

Calea ferată dela Gurahonțului nu exista. Atunci abia era de 4—5 ani până la Ineu. Dar nici numele etnice nu s'au păstrat. Honțul e o vale ce pornește munții metaliferi, dintre Mureș și Crișul-Alb și care, pe malurile în apropiere de îmbucare cu Crișul, are două sate: sus Honțisorul

și lângă Criș Gura Honțului. Numirea Gurahonț este o corupție maghiară, ca și Guravoi din Gura-Văii, satul învecinat.

În anul 1882. între Gura Honțului și Iosășel, s'a construit un pod nou peste Criș, cu o deviere intenționată voită, a cursului râului, pentru ca Salcea istorică de lângă vechiul pod, pe care a fost spânzurat Tribunalul martir Buteanu care devenise un altar al Românilor și unde s'a ridicat peatra comemorativă, despre care așa de duios a scris dna Constanța Hodoș, sora mea, neputând fi distruse (nimicite) pe față de teamă ca poporul să nu se revolte, prin o abatere de rău salcie și brute să fie expuse la rupere de mal și nimicire. Astfel în anul următor osemintele eroului neamului au trebuit să fie mutate în cimitirul din sat, iar crucea am văzut-o în vara anului 1884 aruncată, răsturnată, în șanț lângă gardul Primarului Gurahonțului care sub amenințarea cu împușcare din partea notarului ungar Borșoș și a jandarmilor n'a cutezat să o pună la căpățul osemintelor, în cimitir. Azi ni se spune că e dusă și peatra lângă oase, dar în locul martirului e un vârtej și un abiz, ce arată un gol mare în sufletul neamului românesc.

Calea ferată Arad-Brad a schimbat mult aspectul (înfățișarea) rustic și umil, dar în acelaș timp romantic al acestui sat. Fabrica de ciment, exploatarea pădurilor din împrejurimi, linia fe-

Să se vorbească românește!

În aproape toate birourile administrative sunt afișate tablite, pe cari stă scris, că în localurile statului funcționarii între ei să vorbească limba statului. Vorbă să fie, se și vorbește dar nu totdeauna și nu în tot locul.

Eu știu că există dșoară profesoară, — și vor fi mai multe — care vorbește ungurește cu o plăcere deosebită și în cancelarie și în Palatul Cultural și pe stradă etc. și aceasta ar fi chemată să infiltreze simț național în fetițele a căror profesoară este.

Știu apoi că avem funcționari, ofițeri de poliție, advocați etc. cari vorbesc — după mine — prea bucuros ungurește ei între ei, iar cu partidele, natural, vorbesc în limba partidelor, deși pe vremea ungurilor nu odată li se răspundea Românașilor noștri cari începeau vorba cu: „Domnule mă rog...” „Ne morogj az istenit...” Am vrea totuși să ne considerăm cel puțin și noi Românii pe noi când intrăm în localuri publice ca: restaurante, cafenele, prăvălii, teatru, mozi etc. partide și să pretindem dela aceia, cari au datorința să ne servească pentru partidele noastre, — să vorbească cu noi în limba noastră. Apelez la bunul simț național al Românilor să pretindă lucrul acesta, căci altfel în adevăr se înstrăinează orașele și satele noastre și va avea dreptate un domn deputat, care spunea eri: „Dacă merge tot așa, mâne-poimâne își vor revendica străinii cu tot dreptul orașele noastre, cari se înstrăinează pe zi ce trece prin întărirea elementului străin și din nepăsarea noastră păcătoasă”.

rată îngustă Gura-Honțului-Zimbru a scos în evidență (vileag) multe valori ascunse ale acestei regiuni (ținuturi), dar i-a schimbat în acelaș timp și sufletul curat românesc de altădată. Toate proprietățile, toate exploatarea sunt azi în mâinile mai multor Iidovi, cari se cred pe sine că ei, și pe timpul lui Attila și a lui Arpad, făceau serviciu de aprovizionare al hoardelor de invaziune spre împilarea neamului românesc. Acum însă lucrează în stil mai mare la adăpostul mijloacelor de civilizație.

Acum patruzeci de ani, pe dealul dintre Iosășel și Iosăș, era o capelă de zid, în stare destul de bună, cu uși de stejar, închise, în care însă nu se mai servea dela 1848 încoace: o dependență a curții boeresti din Iosăș, care era la poalele acestui deal stâncos. Biserica aceea deși de alt rit și părăsită, predomina, prin situația ei, întreaga regiune, privind peste toate săticelele presărate pe ambele versante ale văii Crișului-Alb. Azi nici urmă nu mai e nici din acea capelă, nici din curtea boerescă ce, acum patru decenii, ca o babă bătrână, dar viguroasă, își număra ani între dinții știrbiți. În jurul acelei biserici și printre stânci ne jucam ca puli de căprioare de-a ascunsele și număram urmele gloanțelor pe pereții capelei, unde au fost împușcați o mulțime de țărani rebeli, sau bânuiți, la 1849.

(Va urma).

Ce-i nou în politica țării?

Două abdicări din guvernul Brătianu. — Contopirea Averescu-Marghiloman și cea dintre partidele național și țărănist. — Când va pleca guvernul liberal?

Gazetele din București aduc știrea că dlui ministru al domeniilor Al. Constantinescu fiindu-i respinsă o cerere către d. ministru al finanțelor V. Brătianu pentru deschiderea unui credit de 4 milioane lei pentru Casa Pădurilor, vădit jignit și de acest refuz d. Constantinescu — care în multe privințe economico-financiare nu împărtășește punctele de vedere ale dlui V. Brătianu, — și-a înaintat abdicarea. D. G. Cipăianu, subsecretar la domenii a urmat îndată acțiunea dlui Constantinescu.

Astfel s'au produs — spune gazeta „Universul” — două abdicări din guvern; guvernul e deci în incurcătură, cu atât mai mult, cu cât nici o stăruință n'a putut hotărî pe d. Al. Constantinescu să se răsgândească.

Din cercurile politice se vestește că între dnii general Averescu și Marghiloman se urmează târgueli, în cea mai mare tăcere, în privința unei contopiri politice. Aceste târgueli au fost suspendate pentru a se găsi o formulă de ieșire, deoarece în privința șefiei se arată neînțelegeri între acești doi oameni politici, întrucât unul fiecare dintre ei reclamă șefia partidului.

În ceea ce privește programul și celelalte, între partidul dlui Averescu și cel al dlui Marghiloman n'ar exista nici un fel de deosebire pentru a se ajunge la o înțelegere, în vederea unei contopiri a acestor două grupări.

După contopirea grupărilor dlor N. Iorga și Argentoianu din București ni-se vestește ca fapt împlinit contopirea partidelor național cu cel țărănesc.

Va să zică „trădătorii” și „bolșevicii” de ieri încetează de a mai fi primejdioși pentru „țară” atunci când dnii „conducători” ai partidului național vor cu orice preț să ajungă la cârma țării.

Tovărășia aceasta va fi proclamată — fapt îndeplinit — de conducătorii celor două partide, fără a fi supusă aprobării congreselor respective. Tovărășia se va face cu toate că cei contopiți nu s'au înțeles nici asupra principiilor de guvernare (programului), nici asupra persoanelor conducătoare (listei ministeriale).

Privitor la svonorile de plecare dela putere a guvernului — Brătianu, gazeta guvernamentală „Viitorul” scrie că: „după ce va presida deschiderea sesiunii parlamentare, ordinare, din Noemvrie anul c. și după ce va închide această sesiune, de abia atunci va începe să se gândească la pregătirea unei noi legislații”. Vom vedea.

— „Voința Poporului nu are nici un fel de subvenții de nicăeri și trăește numai din plata abonamentelor, Vă rugăm deci achitați de urgență abonamentele adăugând și o sumuliță cât de mică pentru fondul de rezistență!

Avangarda Fasciei Naționale Române.

— Tinerimei noastre. —

Un vechiu proverb ne spune: „Vițurile străine nu le veți îndrepta, dacă pe-ale voastre nu veți vindeca”.

Înțelesul acestor cuvinte înțelepte trebuie să se întipărească în mintea fiecărui iubitor de dreptate și adevăr. Înțelesul lor să călăuzească pe acei ce vor să urmeze calea adevărată și pe acei ce vor să înfăptuiască idealuri nepieritoare. Căci, zadarnic întrezărești rezultatul unui lucru, când nu ști să-l înfăptuești.

Cu aceste cuvinte mă adresez fie, tinerime română, în inima căreia palpită dorul de libertate, dorul pe care orice bun Român îl nutrește în cugetu-i curat. Mă adresez fie, tânără generație ce, întrezărești prin prisma virtuții tale statornice, mântuirea Patriei de azi. Ție, căci tu ești apostolul chemărilor noastre și n' ai tine se reazemă nădejdea tuturor Românilor îngroziți de primejdia ce ne-amenință.

În inima voastră, tineri români, să se intruzeze adevărul acestui proverb, deoarece chemarea voastră e sfântă și drumul pe care trebuie să-l străbateți pentru a înfăptui idealul e greu. Și pentru a-l străbate, — pregătiți-vă, vindecați-vă de vițurile voastre întâiu, nu vă lăsați să fiți conduși de cele mai joase cusururi. Nu întârziâți a răspunde chemărilor izvorite din strigătul de ajutor al celor ce gem în asuprire.

Învățați-vă încă de pe băncile școlii a prețui adevărul și înțelepciunea și a urî minciuna și pe acei ce-o poartă.

Cu fruntea ridicată, departe de a fi lași, lacomi și disprețuitori de adevăr, pășiți pe terenul muncii, unde veți înfăptui idealul sfânt. Gândiți-vă că pentru a aduce la bine țara obidită de mârșevnia venetichilor, aveți de luptat cu cei mai greu de învins, aveți de luptat eu mișei.

Contra acestora trebuie să fiți înarmați cu cele mai nobile calități. Pentru a-i răpune, inimile voastre trebuie să fie ogorul sălășluitoare de adevăr și iubire de neam și țară. În sufletele voastre să afle loc răsunetului de durere și desnădejde a neamului românesc. Și nu uitați că arma cu care tragi în pâlcurile de mișei, cari mișună în această țară bogată ca paraziții în locurile neîngrijite, este munca. Prin muncă îndârjită veți înfăptui o țară bogată și fericită, visată de atâtea generații.

Prin muncă se răpun paraziții cari în umăr egoismului, neavând nimica sfânt în lumea aceasta decât ura față de toți cei ce nu le sunt asemănători. Acolo în ogorul muncii lor infecte, muncii atât, până când sămânța aruncată de ei să fie asemănătoare aceleia ce-a căzut pe piatră și n'a dat rod. Desfeleniți ogorul în care trăiesc acum acești fătarnici — streini în toate de neamul românesc, în felul cărora nu e nimic sfânt, cari n'au nimic pentru ce lupta, decât pentru buzunarul lor și pentru interese cu totul materiale.

Duceți lumină poporului dela sate pângărit de răutatea acestor parveniți și deschideți-le ochii ca să vadă cărarea mântuirii. Și-atunci, când poporul românesc îi va cunoaște și va ști să-i ocolească ca pe cei mai păcătoși tâlhari, atunci mântuirea întregii țări se va ivi după cum

se ivesc razele soarelui binefăcător, ce răsare în diminețile frumoase după o noapte întunecoasă plină de groază și bestiale crime.

Porniți deci la muncă încă de pe băncile școlii, făcând turnee culturale prin cari să arătați poporului că România e țară bogată, dar se zbuciuă amar, torturată fiind de veneticii perciunați. Faceți-l să înțeleagă că rolul lui e mare, și până când nu va conțeni de a călca pragul acestor lipitori, până atunci mântuirea țării va sta ascunsă după cum strălucitoare raze de soare stau ascunse în dosul nourilor negri.

Purtați făclia strălucitoare a culturii acolo unde acești perciunați stingheresc în tăcere poporul românesc și luminați ogorul unde-și fac opera păcătoasă; căci, după cum microbii celor mai infecte boale se sălășluiesc unde e întuneric și fug de lumină, tot astfel și acești paraziți scârboși, vor fugi departe de țara românească, orbiți fiind de razele binefăcătoare făclii ce o veți purta.

V. B. G. H.

Tinerimea este bucuria, mândria, speranța tuturor neamurilor cu simț de morală. În elanul său sacru poate greși! — dar nu poate fi pedepsită, tatăl iubitor își dojenește copii, însă nu-i sugrumă. „La jeunesse dorée” al Franței revoluționare, „Burschenschafturile” Germaniei, au fost avangarda mișcărilor de eliberare contra tuturilor asupririlor și n'a fost pedepsită de despoții ei, căci și ei știau, că tinerii simt ceva, viață, garanță de existență a națiunii, sugrumarea națiunii însăși.

Sunt criminali ticăloși toți câți își pun mâna pe rădăcinile națiunii noastre. Tineri lucrați, nu vă lăsați și adunându-vă energia, porniți lupta de eliberare contra criminalilor voștri și ai națiunii noastre.

Improprietărea Voluntarilor.

— Din Parlamentul țării. —

Într-o ședință din zilele trecute a Parlamentului, dl Sever Bocu dă cetire unei moțiuni adresată parlamentului de către Uniunea foștilor legionari și voluntari și votată în congresul ținut de curând la Timișoara. Prin moțiune el cer guvernului să ia măsuri pentru improprietărea lor cu aceleași drepturi ca purtătorii decorației „Mihai-Viteaz”, să fie înscrși în listele electorale, să li se restituie fondul de 45 milioane ce s'a luat sub guvernul Averescu, etc.

Dl Bocu enumeră meritele acestor foști ostași ai idealului național, cari au întărit forțele neamului după retragerea în Moldova și au ridicat moralul tuturor Românilor la Iași. Toi ei au avut o frumoasă contribuție în realizarea unirii Basarabiei cu România.

Oratorul arată prin contrast tratamentul vitreg aplicat acestor bravi luptători de către guvern, care n'a revizuit nici până azi l'stele electorale și a împărțit pământul la favoriți, în loc să-l dea foștilor voluntari.

Nu tot așa însă au procedat Cehoslovacii, cari au făcut din voluntarii lor un instrument de afirmare și de consolidare națională pe toate tărâmurile.

(Comunicarea d-lui Bocu este des întreruptă de membrii majorității. Vociferările se încrucișează între opoziție și majoritate).

Catastrofa dela Cotroceni.

— Cine

poartă răspunderea?

Capitala și-a oferit Miercurea trecută unul din cele mai dureroase spectacole: Depozitul central de muniții a explodat timp de o zi incendiind și îngrozind cartierul Cotroceni.

Explozia s'a produs la orele 11 și jumătate. În curtea depozitului central de muniții al armatei s'a observat la început un incendiu, care peste un sfert de oră s'a transmis la magazia în care se găsea cartușe pentru infanterie.

Pe la ora 1, una din magazinele depozitului, în care se aflau proiectilele de calibru mic, pentru artilerie, au fost, de asemenea, cuprinse de flăcări.

Timp de o oră proiectilele au fost aruncate în aer și au împrăștiat panica în întreg cartierul Cotroceni. Văzând că exploziile iau proporții tot mai mari și că opera de localizare devine imposibilă, locuitorii au început să fugă cuprinși de o completă dezamărire.

În mai puțin de o oră, aproape 10 mii de locatari și-au părăsit complet locuințele și s'au refugiat pe câmpia Cotrocenilor, între linia ferată și cimitirul Ghencea.

Toți acești locuitori și-au părăsit avuții pentru a-și salva viața. În timpul evacuării, care s'a făcut cu o iuțea fulgerătoare, s'au petrecut scene de un dramatism neînchipuit. Multe femei și bătrâni, cădeau în fuga lor leșinând în mijlocul drumurilor, fără ca să poată fi ajutați de cineva. Mulți dintre acești speriați dădeau impresia că înnebunesc de groază.

Pe la orele 3 jum. după amiază când a avut loc prima explozie puternică, regele stătea în parc citind. Ceva mai încolo era principesa Ileana, luând lecția de pictură. În apropiere se găsea și generalul Angelescu, mareșalul palatului. La auzul detonărilor care a spart mai multe geamuri dela palat, servitorii au venit pe lângă rege speriați și plângând. Regele a căutat să-i liniștească, dând dovadă de mult sânge rece...

La un moment dat întregul oraș București a fost zguduit de o detonătură puternică, făcând să se spargă pereții caselor din mijlocul capitalei, iar locuințele din apropierea depoului s'au dărâmat complet. Întreagă populația capitalei a trăit clipe de groază nespūsă. Locuitorii au alergat ca înnebuniți de spaimă pe câmpuri.

Se zice, că explozia ar fi venit dela o schinteie a unei locomotive, care era mânăta cu petrol (nu face schinte!), sau că ar fi la mijloc mâna criminală a bolșevicilor cari s'au strecurat în țară.

Cum se poartă streinii față de noi și cum ne tratează în țara noastră.

O faptă rușinoasă și îngrozitoare, care ne pune pe gânduri, ne face să credem că suntem în Muntenegru ori Albania și nu în România-Mare liberă, câștigată cu sângele celor 800.000 Români morți și cu sudoarea noastră pe câmpurile de luptă.

În comuna curat românească Rădmănești (jud. Caraș-Severin) unicii străini sunt doi pui blăstemați, cari au trecut granița din Ungaria acum doi ani și s'au așezat în această comună, unul de 20 ani cu numele Gyuszi, altul de 16 ani cu numele Bandi, ambii fii unui anume Toth Gyula fost soldat în garda roșie.

Binecuvântata Țară românească primește la sânul ei toate gunoarele ce nu pot trăi în alte țări și mai ales în Ungaria. Acești doi blestemați, pe cari nu-i împiedecă nimeni în a face rău, acum vre-o două luni fiind martori la cearta ce a avut cetățeanul Partene Cădărescu de acolo cu soția lui în casă, s'au pus sub fereastra omului, batjocorind în diferite moduri pe cei ce se certau.

Cetățeanul le-a spus să se ducă să-l dea pace, ei la acestea au început a-l injura și noaptea s'au introdus în casa omului, amenințând cu revolverul și l'au bătut aproape mortal.

Cu locuitorul de acolo Moise Ioța, care-și pășuna oile pe izlazul comunal, pe motivul că se apropie de „pământul” lor (celor doi bicheri) l'au bătut.

Tot așa au pățit și locuitorii Ioan Rista și Nicolae Rista, cari acum trei săptămâni au ieșit la câmp să-și are ogărele și să facă sămănăturile de primăvară. Pe când acești doi mergeau să-și adape boli la fântâna ce se află pe pământul preotesc, blăstemații i-au luat la goană, zicând că pe pământul preotesc ei poruncesc și voiau să închidă boli cetățenilor, dar aceștia i-au trimis cu o injură zdrăvănică la Seghedin. Pentru aceasta Bandi a tras o lovitură de topor lui N. Rista și a strigat fratelui său: „löd meg az anyuk Istenét az oláhoknak”. („Impuscă-l!... Dumnezeu mamei lor de Valahi!”) Intervenind mai mulți săteni aflători pe câmp, pezevenchii au fugit, scăpând astfel din mâinile lor înclinate spre crimă pe cei doi nenorociți.

Tot astfel de om este și unchiul lor Toth Gyula, care în 1911 a împușcat un român și în 1918 alți trei din aceea comună și pentru cari fapte pedeapsă nu și-a tras încă. Sătenii, după întâmplarea de pe câmp au reclamat postului de jandarmi din aceea comună, care însă a răs zicând că acela cu care au amenințat cei doi pe oamenii noștri, nu e revolver, ci o jucărie cu dop (pistol cu dop de lască).

Rugăm autoritățile în drept să binevoiască a lua măsurile necesare, ca să nu fim siliți să luăm noi altfel de măsuri contra acestor bolșevici și criminali cari nu lasă în pace populația unui sat de Români pașnici și cinstiți.

Un rădmăneștean.

— Orice parale atât ca abonamente cât și ca ajutor pentru fondul de rezistență, se vor trimite strict numai administrației în str. Moise Nicoară nr. 1, iar personal se vor preda numai subsemnatului ori persoanelor împuternicite din partea mea, în scris, pentru preluarea paralelor.

Pentru sumele plătite altor persoane Administrația ziarului nu la nici o răspundere. — Dr. Dionisie Banea, șeful Secției FNR, Arad.

Din Jamul desrobit.

După desbaterile fără sfârșit ale comisiei româno-sârbe, ziua de 5 Aprilie în sfârșit, a adus libertatea și desrobirea de sub jugul sârbesc comunei Jam.

Comună românească frunțușă am cunoscut înainte de război când, datorită harnicilor ei teni îți făcea impresia unui mic orașel în prosperare (desvoltare), și-am văzut-o după desrobire într'un hal care îmi amintește din nou instinctive (pornirile) balcano-barbare ale „aliatelor” noastre Jugo-Slavia.

Turneul artistic al studenților bănățeni din Universitatea din Cluj a dat un minunat prilej locuitorilor comunei Jam pentru a-și manifesta (arăta) simțimentele, iar cei prezenți s'au convins pentru totdeauna de vigoarea și dorul de libertate a nației noastre.

Imnul studentesc, intonat de poporul adunat la intrarea trenului în gara Bărlig, dădea vadă că, pericolul, împotriva căruia s'a înarmat întreaga suflare românească conștientă este atât de bine cunoscut de popor cât și de intelectuali.

Drumul dela Bărlig până la Jam, în care încă n'ai fi observat lacrimile bucuriei pe fețele supte ale țăranilor, al fi crezut că este val plângerilor. Armata sârbă în retragere nu s'a durat nici de copaci de pe marginea drumului. La distanțe egale vezi trunchiuri tăiate, lipsite de podoaba lor. Calea ferată distrusă (nimic) complet, traversele aruncate în neregulă. Pieptul, care, mai amintește fosta graniță e un morman de ruini, ce se ridică sinistru de asupra bogatelor ogoare românești, câteva cuie și gemuri sparte sunt dovezile cele mai eloquente (grăitoare) de felul cum s'a „evacuat” acest ținut.

Bucuria și entuziasmul (însuflețirea) în mijlocul căruia au fost primiți studenții bănățeni la aparență (vedere) și pentru un moment a înveselit fețele tuturor, dar vântul ce suflă dinspre cealaltă împărăție aducea cu el o freamăt lugubru (jalnic); erau suspinele fraților din Coșteiu Voivodini și celelalte sate românești.

Misterioasele (tainicele) vorbe ale vântului au fost înțelese de toți și atunci din piepturi celor adunați spre a întinde o horă la actuală graniță s'a desfășurat un uragan: Vrem Banatul până la Dunăre!

Vântul ne-a înțeles; s'a oprit pe loc, iar dureră noastră a prins aripi. A trecut fără pașă port peste țărușul ce reprezintă granița și a fost transmisă (purtată), fraților subjugăți de pe valea Timișului.

Dreptate omenească a întârziat pentru acești frați, în vinele noastre însă clocotește sângele în piepturi sbuciumul, pe zi ce trece fierbe crește, iar când ora eliberării va suna, vom fi gata.

Romul Roșu.

Ce-am văzut la Alba-Iulia?

— O tristă constatare. —

Ne este cunoscut cu ce grabă s'au făcut lucrările de încoronare la Alba-Iulia. E știut și acel fapt regretabil (dureros) că după actul solemn (sărbătoresc) al încoronării, ce puțină grijă s'a pus pentru terminare (sfârșirea), îndreptarea lipsurilor, ce se pot observa chiar și la o examinare cât de puțin amănunțită a monumentelor noastre istorice din cetatea Bălgradului.

Între altele, pe cari le enumerăm mai la vale cu prilejul unei vizite recente (prospete) făcută în tovarășia unui distins profesor de limba latină, am putut constata, că inscripția latină de pe edificiul sălii „Unirii”, are greșeli foarte bă-

tătoare la ochi. Se află scris în aur pe această frumoasă placă de marmoră următoarele:

„Anno Domini 1918 Kalendis Decembris (în loc de forma corectă Decembribus) hoc loco unio Transsilvaniae universa cum Daco-Romania sollemni et unanimo voto in perpetuum atque irrevocabiliter (în loc de irre...) proclamatum est, cuius re memoria sempiterna sit.”

Am scos acest fapt — la aparență, probabil neimportant — pentru că sunt de credință că un vizitator străin cu ochii săi cercetători de-a vedea binele și răul — și sunt mulți, cari văd numai cele din urmă — ce bucuros va înregistra acest rău scriind coloane întregi despre „urmașii Romanilor” și despre acei, cari susțin cu atâta cerbicie, obârșia latină și nu știu să scrie corect nici câteva rânduri în aceea limbă, pe care o susțin ca fiind limba lor mamă.

Dar să fiu scurt: faptele vorbesc. La câțiva pași de frumoasele și artisticele clădiri, dela catedrala încoronării sunt nenumărate grânzi de gunoi, turme de porci și alte domestice își fac plimbările lor. Coridoarele și galeriile murdărite, pline cu praf, gunoieri și rămașițe foarte vizibile ale culburilor de paseri, cari parecă acolo și-au instalat reședința lor principală.

Departa de gândul, că ar trebui să se facă costisitoare reparații, construcții și instalații noi, putem pretinde cu tot dreptul, ca cel mai de seamă monument istoric al Transilvaniei, să nu fie neglijat așa de mult.

S. L. I.

Planul studenților dela Universitatea din Iași.

În urma greutăților pe cari le întâmpină studențimea creștină în toate privințele, pentru ca să poată studia, dar mai ales din cauza căminurilor și a localurilor de întrunire și consfătuire, înmoșilor studenți dela Universitatea din Iași li-a venit o idee bună și vrednică de luat aminte, de a zidi ei înșiși un edificiu, care să fie a lor propriu și de care să se bucure în tot timpul. Mare lucrul e adevărat, dar lipsa și nevoia te constrânge de a ști și a putea toate când inima te îndeamnă. Pentru a zidi astăzi o casă, ori cât de mică, îți trebuie parale multe de cari studențimea noastră este lipsită. Totuș, acești tineri însuflețiți au voit să dea un exemplu despre aceea cum trebuie să te ajuți în caz de nevoie pentru a-ți ajunge scopul dorit. Au plănuit acest lucru încrezându-se în forțele lor proprii prefăcându-se în muncitori. Acei cari înțeleg situația lor mizerabilă și cari fără să stea la îndoială, îi vor sprijini dându-le tot concursul lor.

Pentru a pregăti cărămida necesară au primit din partea unui bun român, care cu bucurie a ascultat hotărârea lor, pământ pe malul Prutului, loc potrivit, cu apă în apropiere, unde ei se due cu plăcere și muncesc lăpădând haina cea bună și îmbrăcând haina de muncitor. Pe fiecare bucată de cărămidă tipăresc „Svastica” (Crucea cu cărlige) adică semnul sfârșitului lor sfinte. Ei bine, dar acum se va întreba cineva, de unde vor avea ei celelalte lucruri necesare? Le vor câștiga și acelea, parte din bani dăruiți de buni români colegilor lor închiși la Văcărești iar parte din ce vor primi de acum dela acei cari îi iubesc ca pe niște tineri plini de entuziasm și dela cari poporul și țara românească așteaptă mântuirea contra puhoiului iudeoesc, care a năpădit asupra acestui popor blând, trăind ca niște lipitori pe spatele lor. Ne adresăm deci către toți acei cari simțesc românește, și cari voesc ca viitorii conducători ai țării să fie numai români, a sprijini studenții dela Iași pentru a-și înălța casa lor.

A. F.

Un cuvânt de Ziua eroilor.

— Înălțarea Domnului. —

Astăzi când avem fericirea ca tot ce este Român să stea sub cutele falnicului stindard al României-Mari, care ne vestește și ne trâmbițează noua datorie și noua muncă pentru întărirea sufletului neamului românesc de pretutindeni, simțim în piepturile noastre o datorie dela care nu ne putem abate, de a contempla (pomeni) pe cei jertfiți pentru făurirea României-Mari.

Ce poate fi mai frumos ca aceasta!.. Cultul celor ce s’au jertfit în această viață pământească pentru patrie, pentru neam și pentru tron, înalță sufletele noastre și a celor ce vin după noi, ducându-le în sfera cea mai înaltă a sacrificiului pentru bine și umanitate, unde un neam trebuie să trăiască, dacă vrea să fie mare.

Pe întinsul pământului românesc stau risipite fără cruci, fără flori și fără lacrimi oasele sfinte ale fiilor și fraților noștri cari au creat cu sângele lor și cari au făurit prin bravura lor România-Mare; dar înaintea lor se pleacă un întreg neam mântuit și în cartea vieții neamului românesc vor rămâne pururea scrise cu litere de aur, faptele și jertfa lor.

Oscintele lor odihnesc, dar sufletele lor trăesc pururea și numele lor stau scrise nu pe lespezi de peatră, ci pe tablele inimii neamului românesc.

Li plâng părinții, îi plâng soțiile, îi

așteaptă zadarnic și acum copiii, dar un neam întreg îi fericesc, căci viața lor a fost o jertfă pe altarul patriei.

Nouă și urmașilor noștri trebuie să ne rămână pururea icoana chipului lor de eroi ai neamului, că atunci când vom fi chemați pentru a apăra hotarele noastre neamul nostru, credința și limba noastră, să avem înaintea ochilor icoana vie a jertfei lor.

Voi martiri ai neamului, v’ați trudit de ați făurit o țară, unde sunt îngrădite toate comorile lumii. V’ați străduit să strângeți la oaltă pe frații subjugați de vrăjmași, lăsându-ne nouă toată truda voastră.

Se impune din partea noastră o nouă luptă, luptă pe calea pașnică pentru consolidarea României-Mari.

Dar către voi, sufletele curate și sfinte, către voi eroii neamului românesc ce stați în jurul tronului dumnezeesc unde v’a așezat moartea voastră glorioasă pentru patrie, ridicăm glasul nostru ca voi să vă rugați Atotputernicului, ca el să trimeată asupra noastră duhul înțelegerii, duhul înțelepciunii, duhul dragostei și al păcii, ca într’un gând și suflet fiind, să statornicim truda voastră, România-Mare pe temelii nesguduite.

N. G.

Românii de peste graniță cari suferă.

Dela Români din ținutul Megleniei (Macedonia), ne vin știri, unele mai alarmante ca altele. Ni se plâng acești pașnici supuși al statului elen (grec), că sunt dela o bucată de vreme, obiectul unor pe cât de sistematice pe atât de nejustificate prigoniri din partea autorităților grecești.

Nejustificate, deoarece vina ce se aduce acestor Români, că fac cauză comună cu comitagi bulgari, e mai mult decât neserioasă.

E foarte adevărat că acest ținut este cucerat de numeroase bande de comitagi bulgari dintre cari unele se servesc de Meglenia ca loc de trecere din Macedonia în regatul bulgar, iar altele se organizează și chiar acționează în acest ținut.

De asemenea, nu e mai puțin adevărat, că aceste bande își procură cele necesare existenței lor dela Români de acolo, fără ca de cele mai multe ori să plătească ce au luat. Români sunt deci cei dintâi cari suferă de pe urma acestor bande.

Și toate acestea pentru că autoritățile grecești sunt neputincioase de a stârpi, sau alunga peste graniță pe acești comitagi.

E drept și logic însă — ca o justificare a acestei neputințe — să fie Români de acolo acuzați că pactizează cu acești comitagi și ca urmare să îndure tot felul de prigoniri din partea autorităților grecești?

Nu știm dacă guvernul nostru are cunoștință de aceste suferințe ale Românilor megleniți.

România și Grecia au cel mai mare interes ca bunele raporturi ce există între ele să nu fie cu nimic umbrite și în interesul acestor raporturi de bună prietenie atragem atenția guvernului din Atena asupra plângerilor Românilor din ținutul Megleniei.

n. a.

Nepăsare, sau moleșală?

Nu știu, dacă sunt în asentimentul (aprobația) celor ce urmăresc mai deaproape viața muncitorească sub diferitele ei aspecte (în toate punctele), când afirm (spun) că o mare parte a muncitorilor de azi zace într’o moleșală nepăsătoare, într’o toropeală, care amenință muncitorimea noastră cu o lăncezeală amarnică. Unde este vigoarea muncitorului, care printre colegii săi de lucru atât în clipele bune, cât în cele mai grele să-i povățuiască,

Să fie aceasta o rea voință sau o reacredință? Nu putem afirma nici una nici alta. Am putea presupune numai că neștiința și întunericul ne stavilesc muncitorimea românească în drumul ei spre cultivare și emancipare. Mai sunt și greutățile vieții, cari se accentuează tot mai mult. Propaganda dușmanilor noștri și campania dusă de patronii de naționalitate maghiară mână în mână cu capii „roșilor” pentru a para acțiunea conducătorilor sindicatelor naționale și chiar regretabila atitudine a unor autorități românești față de noi, fie din ignoranță sau din rea-voință, au contribuit în largă măsură, la această nepăsare, care bântue azi muncitorimea.

Muncitorimea română însă, care în clipa înființării sindicatelor naționale a lăpădat și ultimul lanț de robie și influență stăină, trebuie să

fie încurând luminată și trezită din letargia în care parecă se afundă tot mai mult.

Dacă socialiștilor internaționali din țara aceasta li-se dă atâta libertate și se îngăduie venirea în țara noastră a socialiștilor din Peninsula Balcanică și atâtor figuri obscure și suspecte, de ce n'avem și noi o mai mare libertate de a face întruniri pentru luminarea membrilor sindicatelor noastre, care au adus reale servicii țării, în timp ce ceilalți urmăreau prăbușirea ei?

(„Gralul Muncitorimii”).

I. Delamina.

Italia de azi și România viitoare.

Conferință de încheiere pe care redactorul nostru d. Constantin Savu, a ținut-o la Roma (Italia) în ziua de 2 Martie a c.

— Urmare. —

Lupta pentru drepturile noastre: Ardealul și Banatul.

Domnilor! Războiul, care după părerea Germanilor, Austrieilor și a Maghiarilor trebuia să ne nimicească, el, dimpotrivă, creia România Mare. De acum noi suntem stăpânii soartei noastre pe care o vom ști conduce cu îndărătnicia de care am dat dovadă strălucită în istorie, cu vigoarea (puterea) creatoare (zămislitoare) pe care Roma nemuritoare a sădit-o în sângele și în sufletul nostru.

La acest loc, calitatea de om politic și de reprezentant al Românilor liberați din jugul sclăviei streine, ca și calitatea de trimis și purtător de cuvânt al foștilor legionari din nouile provincii române, îmi poruncește să-mi împlinesc o mare datorie.

Domnilor! Sfârșindu-se războiul, în anul 1919 la Paris se dedea, cum se știe, o mare bătălie diplomatică. Cu toate marile jertfe ce am adus, cu toate înțelegerile făcute cu marii noștri aliați (tovarăși de arme), înainte de intrarea României în războiul mondial și cu toate drepturile noastre istorice netăgăduite, dușmanii noștri biruiți fură favorizați (ajutați, sprijiniți) în paguba noastră așa, că noi eram primejduiți să lăsăm jumătate din Transilvania românească, adică Dacia Traiană, pentru ca să poarte pentru totdeauna jugul Maghiarilor. De altă parte, deși marii noștri aliați recunoșteau drepturile noastre istorice asupra Banatului, Jugoslavii fură sprijiniți în paguba noastră; poporul român fu lăsat singur, aproape părăsit, și astfel Banatul nostru fu primejduit să fie lăsat în întregime Jugoslavilor.

Atunci, strălucitul și marele diplomat dl. Tittoni și valorosul om de stat dl. Orlando, luară apărarea drepturilor noastre și isbutiră să câștige în favoarea noastră mare parte a voturilor reprezentanților (delegaților) marilor Puteri (Țări) aliate. În aceiași vreme, în Italia, un mare număr de oameni de Stat, scriitori și gazetari, sprijiniră puternic acțiunea (lucrarea) diplomatică purtată de către domnii Tittoni și Orlando. În urmare, poporul român, care cuprinsese cu armele ținuturile sale istorice, câștigă aproape întreg Ardealul și mai mult de jumătate din Banat, lăsând, cu durere, cealaltă parte să poarte încă jugul strein.

În urmare, eu în numele fraților mei, acum liberi, în numele foștilor legionari români cari au luptat la frontul italian și în numele eroilor noștri a căror oseminte odihnesc în pământul sfânt al Italiei, mă plec în fața suspomeniților mari fii al gloriosului popor italian, și aduc călduroase mulțumiri și recunoștința noastră cea mai sinceră pentru puternicul lor ajutor adus națiunii mele și dreptății omenești.

Noua evanghelie națională a politicii românești.

Domnilor! după cerințele dreptății vecinice și a valorii de fapt a zilelor noastre, făzele prin cari trec azi legăturile între națiuni îmi par a răspunde mai bine, decât până aci, ideilor noastre. Iar aceasta pentru că dacă în diplomatie orice violență și orice tovarășie poate fi socotită așa cum ea se înfățișează, în acest alt înțeles, cauze morale ne îndeamnă (poruncesc) să ținem socoteală de legăturile de rasă (neam), de limbă, de schimbul literaturii, de concordanța (armonia, înțelegerea) inimilor.

Aceste înalte idealuri politice și alte despre cari voi vorbi de aci înainte, formează noua evanghelie națională a politicii, care se propovăduiește azi în țara mea. Paginile (fețele) acestei evanghelii noi sunt scrise cu sfântul sânge al martirilor și eroilor noștri, cari muriră în lupta eroică împotriva apăsătorilor noștri și pentru slobozirea noastră din robia străinului.

Aceasta credință nouă va produce cea mai radicală (temeinică) reînnoire și reînnoșirea vieții țării mele pe tărâmul politic, cultural, economic și financiar și, firește, o nouă și bine hotărâtă îndreptare în politica noastră externă (din afară), adică o hotărâtă și curată apropiere de Italia nouă și încheierea de noi înțelegeri, mai ales de natură politică, cu dânsa.

(Va urma).

O amfibie.

Franyó Zoltán.

E amfibie pentru că în timpul lui Bela Kun era bolșevic de prima forță în Budapesta și redactorul „Steagului Roșu” (Vörös Zászló), apoi de dragul armatelor române și-a luat catrafusele și s'a tupilit printre ceilalți eroi în Viena, unde, se zice, s'a furișat și în sânul României June, devenind — se zice — membrul ei de „onoare”. Epuizându-se și oasele pentru el la Viena, neputând rezista dragostei de valach s'a strecurat în România, cu sfânta convingere ca — fidel ideilor măestrului său stăpân Kun Béla, — va „servi” interesele neamului nostru. Toleranța noastră ne bună îi deschide porțile Palatului cultural (dela Arad) la seratele culturale române, unde ne citește pe Eminescu în ungurește. Cu toate afirmațiile, unor „intellectual”, aceasta a fost o incompatibilitate și un atentat, în dosul căruia se ascunde un plan odios al acestui individ. Bunacredință a oamenilor ni-a făcut să tăcem. Însă că am avut dreptate, să v'o dovedim. Franyó, cu domiciliul în Timișoara, cu redacția în Arad și Timișoara, redactează acolo (Pesti Lloyd, aici Geniusz. Adecă tot amfibie și pe acest teren. Așadar, amfibie și-a început activitatea de a ne servi. Cum? Noi Români, el Ungur (de origine slovac). Ca ființă obscură în esența sa după metamorfozele de ființă ce ar fi să fie — lucrează la zierele ungurești — jidovești pentru noi. Mai întrebăm încă odată: cum? Incepe cu recunoștința. Probabil, că între naivii, cari i-au aplaudat la Palatul Cultural a fost și părintele-profesor Turicu. Știm bine, că rolul istoric al preoției noastre, singurul mângâietor al poporului nostru în secolii de amintiri amare — a creiat în jurul figurei sale o aureolă căreia ne închinăm cu toții. Ce face Franyó? Leul nu prinde muște! Jidano-maghiarul Franyó, de origine slovacus, auzi, că părintele Turicu o fi strigat undeva „afară cu Jidanii”. A strigat, ori nu, nu împoartă, dar a-l ataca din hanul jidovesc așa cum a făcut-o el sau colaboratorul său, căruia după Arad i-a dat loc se asvârle cu noroiu în unul din cei mai distinși preoți-profesori, este o infamie și o impertinență, că este un „bețiv” și îl face coleg de stradă cu criminalii din naștere. E permis aceasta? Și noi vom tolera pe acest individ, care neavând loc din cauza trecutului său la unguri, vrea să se înalte prin inconștiența noastră? Vrășmaș în trecut, batjocoritor acum în casa noastră, cerem autorităților alungarea lui din țară.

Dacă nu, — vom vedea noi!

UN RASPUNS.

„O conferință de care n'avem nevoie”

Așa scria în nr. 22 al „Voinței Poporului” cineva al cărui nume nu sunt curios să-l cunosc despre conferința mea dela Nădlac, în care am guvernat, pe temei de documente nepublicate până aci că unația dela Nădlac s'a făcut prin apăsătorii nedemne, din partea străinilor și spre câștigul lor și desbinarea noastră. Din acest motiv apelam la conștiința românească dela cea mai primejdioasă graniță a Țării: să revină la marea suflarească a Neamului.

Dacă de o conferință de acest cuprins acționează, care discută din umbra anonimatului, ban are nevoie — se prea poate. Aceasta însă înseamnă de fel, că nici Neamul și Țara noastră nu ar avea nevoie de împăcarea suflarească a Românilor. Și și mai puțin se propagă prin atari conferințe „numai ura între frații Români” cum pretextează anonimul meu critic.

Dacă papa și ungurii trag pe uniții noștri de mână pe temeiul comunității credinței, noi biserica ort. română, să n'avem măcar acel drept de a chema să revină la obârșia lor suflarească și de sânge?

Și, dacă chemarea prin conferința mea vinovată, domnule anonim, nu cumva e mai puțin vinovată atitudinea episcopatului gr. cat. ca la praznicul încoronării, a stat pe după ușă, lângă tovarășia nunțului papal și a clerului latino maghiar și a conților unguri? Acest caz dovedește încătrău merge biserica gr. cat. pe puntea comuniunii dogmatice și de credință: spre slăbirea legăturilor suflarești cu neamul și spre dezastrul politic al țării, dacă nu vom căuta să slăbim întrească suflarește granițele.

Iată explicația religioasă și politică a conferinței mele, ținută grănicerilor dela Nădlac.

Procesul politic, ce l'a intentat biserica ortodoxă română unației încătușate în dogmele papale și în fraternitatea duhovnicească cu catolicismul unguresc, noi nu-l susținem nici prin sâlnicie, nici prin amăgiri ori prin făgăduințe goale, ci pe motiv de solidaritate națională și pe interes politic al Țării întregite cu atâtea sacrificii.

Istoria, cu legile ei inapelabile va încheia și acest proces, în slujba căruia e dator tot Românul de treabă să-și aducă întreaga sa contribuție morală de om cinstit.

Trimit de altfel criticului meu, pe calea Onor. Redacției, un ex. din lucrarea mea „Ungurii unionistă din jud. Arad” (subliniată cu laudă în același nr. al „Voinței Poporului”). Va vedea din această broșură psihologia și mijloacele, prin cari puternicii zilei au octroiat unația printre noi, acum 90 ani. Și-l rog să se edifice din acest mic studiu și, dacă are dovezi contrare, depună anonimatul și combată-mă!

Până atunci însă, nu încurce lumea cu diverse versiuni ca celea ce i-au scăpărat din condei preocupat de o meteahnă străină.

Dr. Gh. Ciuhandu,
asesor consistorial.

MESERIAȘII

Cu mic cu mare trebuie să cunoașteți ce se scrie în cartea

„Indrumări bune pentru meseriași”
De CHR. N. ȘTEFANESCU - GALAȚI.

Se vinde la librării, tutungerii și la Adm. „Voința Poporului”.

Costul unui ex. 10 Lei :: Prin poștă 12 Lei.

Chire în politica lumei.

Noi guvern francez s'a constituit sub președinția dlui *Fr. Marsal*, fost ministru de finanțe guvernul trecut (al dlui Poincaré). Este un guvern personal al președintelui Republicei, care prezintă un program, ci numai mesajul (cunțarea) șefului statului, Camerei deputaților.

Se crede că va urma o criză (incurcătură) deoarece se va da un vot de neîncredere Președintelui Republicei.

Albania e în plin războiu civil. De când Albania s'a declarat neatrănătoare (1920), ea a fost mereu tulburată de lupte lăuntrice, cari apoi i-au luat caracterul unui adevărat războiu civil.

Gazetele sârbești, spun că tulburările și tâmplările din Albania pot primejdui pacea în balcani. Aceleași gazete mai spun, că la mijloc e mîna Italiei, care vrea să-și recâștige învinsura asupra Albaniei, pierdută în urma slăbiciunii guvernelor trecute.

De fapt, Italia a trimis trupe (infanterie și artilerie) debarcându-le la insula Sassena (pe coasta Albaniei) și se pregătește să ocupe Durazzo. Jugoslavia amenință că și ea va trimite trupe la Scutari.

Grecia face și ea pregătiri, iar flota americană face pregătiri de plecare în apele albaneze.

America hotărînd să-și închidă porțile din fața emigranților japonezi, Japonia socotește această măsură ca foarte jignitoare pentru dînsa, care are mare lipsă de a-și trimite un număr mai mare din populație în America, Australia sau Canada, deoarece țara este mult prea neînfrîpătoare pentru o populație așa de mare.

Din cauza acestei măsuri americane, telegramele ne vestesc o încordare a legăturilor între Japonia și Statele-Unite (America) și în cercurile diplomatice există teama că între aceste două țări va izbucni un războiu pe mare.

Mai nou.

Menorocire pe calea ferată. Pe calea ferată care duce de la Caransebeș spre Orșova s'a înfrîmplat o puternică ciocnire între un tren de marfă și un vagonet cu muncitori. Trenul de marfă a suferit mari stricăciuni, fochistul a rămas mort pe loc, 4 muncitori au fost răniți.

Înlocuirea leilor de hîrtie cu cei de metal. O ordonanță a Ministerului de finanțe sosită azi la Arad pune în vedere administrațiilor financiare din țară, că începînd de la 15 iunie să înlocuieze orice plătire în lei de hîrtie de câte 1 și 5 lei, făcînd aceste plăți în lei de metal. Lei de hîrtie pe cari locuitorii îi vor plăti acestor administrații financiare vor fi primiți, dar nu vor mai fi dați în circulație (schimb). Să se știe însă că această înlocuire a leilor de hîrtie nu înlocuiește un schimb general obligator la care să se înfățișeze locuitorii, deci nimeni să nu se înlocuiească pe la administrațiile financiare să-și schimbe lei de hîrtie, căci va pierde numai vremea înzadar.

Prinderea unui făptuitor al exploziei dela Cămin. Ni se vestește dela *Halmey* (la grădina) că în gara de acolo a fost prins un anume *Jacob Sperling*, bolșevic din Viena, care se asvinsese în basenul cu apă de pe locomotivă, ca să se poată strecura afară din țară. Se crede că acesta este unul dintre făptuitorii exploziei dela Cămin.

Știri de tot felul.

IUBIȚI ȚĂRANI!

Aproape nu este comună românească în care să nu fie prăvălii și birturi jidovești. De ce voi, iubii noștri, îl suferiți pe Ișig, neamul lui Iuda, în comuna voastră? Pentru ce îl îmbogățiți, îl faceți milionar cu paralele voastre, iar voi sărăciți pe zi ce trece?

Adunați-vă toți la olaltă, înțelegeți-vă voi, înfrîmțați câte o cooperativă — societate de consum — și fiți siguri, că acolo veți putea afla tot felul de marfă, ca și în prăvălia jidanului, cu deosebirea că va fi și mai bună și mai ieftină, de cât cea din prăvălia jidovească.

Și-apoi dacă cooperativa se va îmbogăți, averea ei nu este a Jidanului periclitat, nici a unuia dintre voi, ci este a voastră a tuturor, cari sunteți membri cooperativei.

Ascultați, vă rugăm, și cereți referitor la înfrîmțarea de cooperative lămuririle necesare dela fruntașii comunei (preot, învățător, secretar etc.) sau dela redacția ziarului nostru „Voința” Poporului.

Încetățeniți. *Am cetit de mai multeori în ziarele din loc numele acelora, cari au fost luați pe lista de încetățenire. Suntem însă curioși și am vrea să știm: cari sunt acei indivizi, cari au fost respinși de a se lua pe acea listă. Aceasta interesează pe toți Românii. În urmare, rugăm comisia respectivă să ne satisfacă rugarea aceasta și totodată, amintim că, deși ca nechemăți(?) vom încerca, totuși, să facem un control în chestia aceasta.*

Fascia Națională Română face apel la toți Românii buni și cinstiți, și numai la aceștia, să se înscrie de membri în gruparea noastră, ca în felul acesta să putem duce mai ușor și mai curînd la izbîndă lupta pentru desrobirea și mîntuirea neamului.

*Inscrierile se pot face numai la șefii de secții, plasă ori posturi, iar legitimații se pot primi numai la șefii de secții; în Arad la d. dr. *Dionisiu Benea*, șeful secției Arad, Str. *Vicențiu Babeș* 6.*

Noua gazetă românească în Arad. Începînd de la 15 iunie a. c. vor apare în Arad 2 gazete românești și anume: „*Tribuna Nouă*” (în fiecare zi) și „*Tribuna Poporului*” (odată în săptămîna), sub direcțiunea (conducerea) harnicului gazetar dl. *Ion Montani*.

Le dorim viață lungă.

Serbare școlară. În ziua de 20 iunie a. c. Școala Normală de fete din Arad va organiza o serbare școlară, cu cântări, recitări și dansuri naționale.

Începutul la orele 5 după amiază. Îndemnăm on. public românesc să onoreze cu prezența sa frumoasele și laudabilele străduințe ale acestui focar de cultură națională.

— Rugăm lumea cinstită românească să ne spue că Dl. Dr. *Teodor Botiș* dir. seminarului teologic-pedagogic din Arad o făcut o faptă națională, ori o faptă de rușine eri când o interzis strict domnilor teologi și pedagogi să nu poarte semnul svastice (crucea încîrligată), semnul cinstei și a dragostei de neam și să nu întoneze imnul studențesc. Noi n'am fi dat așa un ordin nici pentru un vagon de ghetă!

Faptă laudabilă. Direcțiunea Căminului de ucenici din Arad, strada *Fabricii nr. 8—10*, aduce la cunoștință, că un ucenic,

dintre cei mai săraci, plasat în acel Cămin, a găsit un orologiu pentru bărbați cu lanț, de mare preț. Păgubașul îl poate ridica dela Direcțiunea Căminului. Fapta aceasta a ucenicului se laudă dela sine.

Concert. Corul „*Armonia*” de sub conducerea dlui prof. *Lipovan* va da un concert în ziua de 16 iunie a. c. (a doua zi de *Rusalii*) în Hălmagiu, cu un program bogat și bine aranjat. Rugăm onor. public și pe această cale să binevoiască a lua parte în număr cât mai mare.

Românii la Olimpiadă. Dorind să arătăm și noi Românii că suntem popor civilizat și înaintat, am trimis câțiva jucători de fotbal (minge) la Paris, unde s'a dat o întrecere între toate popoarele din Europa, ba și din Egipt și din America. De notat însă este dela început, că ai noștri au fost 4 Nemți, 3 Unguri, 2 Jidani și 1 Român (*Guga*).

Aceasta a fost echipa României-Mari, care a costat câteva sute de mii de lei și pe deasupra ne-am mai făcut și de răsul lumii.

Total nepregătiți, fără haine, fără bani, căci șef era un oarecare domn *Suciu*, care plecase cu nevasta și cu soacră cu tot, au sosit la Viena unde s'au luat la sfadă, ca Românii la treabă bună.

De-aici pe cl. III. până în Elveția, unde au răbdut foame.

La Paris au avut să se măsoare cu Olanda care ne-a bătut fum... Altă sfadă, păruială și destrăbălare, până au ajuns cu chiu cu val acasă, după ce șeful cu banii, a rămas cu familia în Veneția.

Că ce am căutat cu Jidani, Sași și Unguri la Paris și pe cheltulala Statului, nu înțelegem. Se vede că nu ajunge ce se petrece acasă la noi, ne mai arătăm și în lume.

Societatea Tinerimea română din București, în număr de 250 elevi, împreună cu profesorii, au sosit Sămbătă în orașul nostru, unde au fost întâmpinați la gară de întreg corpul didactic din Arad. Dela gară au pornit cu muzica militară până în mijlocul orașului, cântînd cântări naționale.

Primăria a oferit o masă dela care însă amîndoi primarii au lipsit, fiind oboșiți de cuvîntările și prezența îndelungată la congresul și banchetul cărciumarilor din toată țara, ce s'a ținut la Arad.

Societatea Tinerimea Română a făcut o excursiune în Ardeal, cu cei mai buni studenți dela toate școlile din țară, fiind aceștia premiați la concursul ținut la București la care au luat parte 4000 de elevi și eleve, din toate părțile României.

Minele de aur din Brad și muncitorii. Ziarul „*Universul*” aduce știrea, că la minele de aur din Brad, muncitorimea nu și-a primit leafa de 2 luni și că directorul acestei mine este un oarecare *Sieber*, fost maior în armata prusească și comandantul pieții *București*, sub ocupația nemțească. Azi acest domn hotărăște de existența muncitorimei române, din încredințarea societății „*Mica*”, din care fac parte câțiva miniștri din diferite partide, dar cari se înțeleg de minune în consiliul de administrație și la împărțirea venitelor mari.

Englezii și bolșevicii. Se știe că vecinii noștri bolșevici de peste Nistru, după ce au prădat și jefuit bunurile lor și ale străinilor, aflătoare în Rusia, au trimis pe vestitul *Rakowsky* la Lon-

dra, să ceară împrumut dela bancherii englezi. Cum însă Iohn Bull nu prea are multă încredere în jidovii Trotsky, Rakowsky, Zinowiew și alți bolșevici de neamul lui Iuda, nici nu s'a grăbit să deschidă punga. La amenințarea lui Rakowsky cu bolșevismul, Lordul Curzon a răspuns în Camera engleză: „Eu știu un lucru. Când un tâlhar îți cere în drumul mare punga sau viața, îi dai punga, ca să scapi.

Bolșevicii ne cer și una și alta“.

Obrăznicie jidovească. În Arad cad ca ploaia de un timp încoaci, bucăți de hârtie cu următorul text: „Trăiască Evreii, Trăiască Palestina“ etc. Aceste bucăți de hârtie sunt aruncate din ferestrele caselor unde locuiesc perciunații. S'a făcut un raport Prefecturii poliției în chestia aceasta și așteptăm cu răbdare rezultatul anchetei.

Impertinențelor jidani însă le spunem să se modereze, să nu ne scoată din răbdare, căci nici Dumnezeu dar nici diavolul nu-i va scăpa de urgia noastră. Noi suntem blânzi, poate prea blânzi, dar să-l ferească Dumnezeu de mânia noastră, dacă se va umplea paharul suferințelor. Batjocurile și hulele aduse nouă până acum le-am însemnat și nu le vom uita, dar nici nu vor rămâne nerăspătite.

Să lee aminte.

— *Câtă lipsă de bunăcuviință se observă la toate mijloacele de reclamă jidovească! Un lucru de nimic îl trâmbițează în toată lumea, un succes mic neînsemnat jidovesc este ridicat în slavă, ca o descoperire mondială, iar o crimă ordinară sguđuitoare este redusă prin presa lor la mică greșală omenească. Ar trebui sistate toate ziarele jidovești și jidovite dar și până când mai apar ar trebui boicotate și ziarele și orice lucru jidovesc ca: prăvălii, meseriași, industriași, advocați, medici, ingineri etc.*

Blăstămat să fie acel creștin care își procură astfel de lucruri dela jidan, pe cari le poate găsi la creștini!

Aviz. Cu onoare aduc la cunoștință onoratului public și autorităților bisericești, că în Arad, str. Dorobanților Nr. 41 (școala confesională) am deschis un *biroau tehnic de arhitectură*; construiesc orice planuri de casă, școli și biserici împreună cu devizele (preliminare) lor, mai departe execut colajonări de totfelul de lucrări de zidiri, și întreprind totfelul de lucrări tehnice, clădiri etc. — Cu stimă: *Teodor Cioban*, arhitect.

Mare serbare patriotică la Comloș

Nimic nu-i mai frumos decât iubirea de țară. Pătrunși de această convingere „voluntarii comloșeni“ cari cu fapta au dat năpruie dovezi de înaltul și luminatul lor patriotism, în seara de 6 Mai, au aranjat a doua mare serbare patriotică. Ca și rândul trecut (la prima serbare din Februarie 1922) dânsii au făcut toate sforțările ca programul să iasă din reprezentațiile comune obicinuite la sate și au dat publicului puncte, cari pot fi prezentate și publicului oricărei metropole și ascultătorilor cu înaltă pregătire intelectuală.

Un eveniment de covârșitoare însemnată culturală pentru Torontalul nostru a fost producția muzicală a talentatului compozitor d. Aurel Mezin, candidat de avocat, care în această seară s'a prezentat pentru întâia oară publicului nostru cu piese clasice, cu lucrări de muzică populară românească și compoziții originale. Fire pătrunsă până în adâncul sufletului de duioșia melancolică și totuși atât de senină a doinelor noastre. D. Aurel Mezin în programul ce ni-l'a prezentat, par'că ar fi rupt bucăți din sufletul poporului din Torontal. Până și horele săltărețe pare că sunt temperate de o chibzuință superbă și prin urmare jocul îmbracă o deosebită majestate, plin de lumină, de strălucire caracteristică felului nostru de a fi. Publicul, în mare parte compus din țărani, a rămas adânc impresionat de execuția superioară, pentru care nu a fost pregătit: muzica, cu care nu s'a fost obișnuit par'că niciodată și care, totuși, în cazul de față l'a captivat și pe dânsul și l'a pus în uimire. Pentru că d. Aurel Mezin a atins coarde, cari răsunau din adâncul inimii lor, îi exprimăm pe această cale elogiile și mulțumirile noastre tânărului compozitor, care în loc să alerge neastâmpărat către lumina orbitoare a marilor orașe și a laudelor profesorilor de conservatoare, a preferit să se coboare la popor și să-l ridice la sine.

Al doilea eveniment, care a ieșit din comun, a fost reprezentarea piesei „Conul Leonida față cu reacțiunea“ de nemuritorul I. L. Caragiale. Rolul principal a fost susținut cu deosebită vervă de către distinsul tânăr abiturient, Andrei Bălan, iar în rolul Efimiei, talentul fără de păreche al studentului Teodor Munteanu, a stors mare veselie spectatorilor.

Pentru această ocaziune părintele protopop dr. Șt. Cioroianu a scris monologul patriotic: „Visul unui voluntar pe frontul Moldovii“, predat cu însuflețire de către fruntașul voluntar decorat Gheorghe Contrea împiegat CFR. Arad.

Pe lângă numeroasele declamări a fost de relevat „Cântecul Marinarului“, executat în trio de către d. Gheorghe Ciolac, d. Nicolae Eremie și dra Ana Ciolac.

A urmat apoi dans până în zori, la care a cântat muzica lui Gogolici din loc și a lui Duruț din Arad.

S'au încasat 4000 Lei, afară de binevoitorile suprasolviri de 1135 lei.

Mulțumim pe această cale celor ce au dat suprasolviri și anume:

Domnii părinte protopop gr. cat. Ioan Bodocau 60 lei, Iosif Pascu 175 lei, Toma Ciolac 100 lei.

Câte 50 lei au dat dnii: Ciril Țimbrileviț secretar comunal, dr. Aurel Contrea profesor, Gheorghe Contrea împiegat CFR., Simion Păcățian și Aurel Luca.

40 lei: Preda Jianu voluntar. 30 lei dnul subnotar Petru Groșoreanu.

Câte 25 lei: Aurel Herzovi, Gheorghe Nartea, George Păcurariu, Andrei Totoc, Ignatie și Eugen Chidușec.

Câte 20 lei: Gheorge Drăgulescu Pârțanache, Ioan Ciolac st. univ., Teodor Drăgulescu, Dimitrie Drăgulescu, Savu Păcurariu, Ioan Ciolac Bânciu, Anuța Isac, Ioan Ciorbă, Antone Gropșorean Hondru și Partenie Sebeșan.

Câte 15 lei: Valer Besu inv., Gavril Gotta inv. și Filip Olărescu. Câte 10 lei: Chiva Moga Paraschiva Zmed, Petru Olărescu. Gh. Păcățean Gh. Ilin, Nicolae Eremie și Romulus Stanciu, N. N. 5 lei: N. N.

Coresp.

ȘTIRI MARUNTE.

— Cursurile de vară de la Vălenii-de-Munte se vor deschide ca în fiecare an sub președinția d-lui prof. N. Iorga la 15 Iulie c. La inaugurare va asista și M. S. regele.

— Ministerul de război intenționează să decoreze pe bravii soldați și ofițeri, cari cu priceputul vieții lor, s'au străduit să salveze din muniția ce se mai putuse salva în incendiul de la Cotroceni. Ar fi bine, credem, ca orice decoratiune să ar de, să fie cu panglica de Virtutea militară, spre a se deosebi de decorațiile similare date prin inducere în eroare a autorităților, până și dezertorilor și celor cari au pactizat cu inamicul.

— Ministerul de interne a primit o telegramă care anunță că au fost descoperiți în Basarabia acei cari în ziua de 1 Mai au împărșiat prin Basarabia, manifeste incendiar comuniste. Ei sunt 6 evrei și au fost înarmați cu trunchiale militare, cu toate actele doveditoare de faptele ce au făcut.

POȘTA REDACȚIEI.

Manuscrisele scrise cu ceruza nu se publică.

Dr. B. Gh. Miniș. Luăm cu bucurie la cunoștință că Dr. Adrian Demșorean nu este implicat în chestia cu arama.

Redactor responsabil: CONSTANTIN SAVU

De vânzare.

În centrul orașului: case goale și locuințe; se predau imediat locuințe, case potrivite pentru economie cu grădini mari case cu prăvălii, case potrivite pentru fabrici, vii cu vile, moșii ieftine în Banat și mori cu motoare.

Deasemeni pentru orice afacere comercială, de vânzare sau cumpărare adresați-vă numai biroului

MUNTEAN ȘI FLORA
ARAD, BULEVARDUL REGINA MARIA No. 10

Aviz!

Subsemnatul, cu onoare aduc la cunoștință Onor. clienți și cunoscuți, că fosta mea **PRĂVĂLIE și ATELIER de CROITORIE** din Strada Brancoviciu, le-am mutat în

STRADA I. C. BRĂȚIANU N-RUL 13.
(Dis à vis de Poșta mare.)

Rog deci și de acum înainte tot sprijinul Onor. clientele și a on. public. Am un bogat asortiment de materiale excelente, stoffe foarte fine și cu prețuri moderate.

Incunoștințez totodată pe elevii liceului „Moise Nicoară“, precum și pe elevii celorlalte școli, că uniformele și capelele se confecționează și mai departe tot la mine.

Cu deosebită stimă:

GHEORGHE MARIȚIA, CROITOR.

VOINȚA POPORULUI

se vinde
în orașul ARAD
numai la

Librăriile românești

ANUNȚURI NUMAI DELA CREȘTINI

se primesc la administrația gazetei

„Voința Poporului,“

Arad, Strada Moise Nicoară No. 1, etajul I.

Plata după un tarif scăzut.